

İcrânın Dili

Alâeddin Yavaşca

Beşiktaş'taki, Akaretler'e dönen cadde'nin İhlamur'a giden kolu, Şair Nedim Sokağının iki yanına dizilmiş ahşap evler ve konaklar arasında aşı boyalı, üç katlı, şipşirin 111 kapı numaralı bir ev, diğerlerinden daha zinde, daha bakımlı, penceresinde kapı önünü içeriye

aksettiren küçük bir ayna ile ki-min geldiği anlaşıyor. Bu güzel evde İstanbul Erkek Lisesi'nden Edebiyat hocam, Vahit Gazetesi yazarı, Neyzen Hakkı Süha Gezgin teyzesiyle oturuyordu. Bugün her vesile ile yerli yersiz pek çok insana yakıştırılmaya çalışılan "İstanbul Efendiliği"nin tavsif ettiği her özelliği, rahmetli Hakkı Süha hocamızda görmek mümkündür. Cüseliydi, gençliğinde pehlivanlık yapmıştı, başının iki yanında pek az saç vardı, yuvarlak bir yüz, irâde taşıyan bir ifade, ince çerçeveli gözlük camlarının ardında içi daima gülen, sefkat, sevgi dolu bakışlar, aksanları sağlam bir İstanbul şivesi... Evet, Hakkı Süha Gezgin dış görünüşüyle heybetli, buna karşılık iç âlemi son derece hassas, san'atkâr, müşfik...

Salı ve cuma günü akşamları hocamın evinde fasıl meşki vardır. Bu toplantılara nasıl intisab ettim, hatıralar dizisinden o günleri hayâlimizde canlandırılm.

İstanbul Erkek Lisesi'nde 5/D sınıfındayım. Edebiyat derslerine Hakkı Süha Bey geliyor. Hoca her dersinde evvelâ bir talebeye Edebiyat kitabından bir bölümü okutur, müteâkiben muayyen bir konuda münâzara açar, talebelerin fikrî gelişmelerini sağlar, konuşma yeteneklerini artırır. Bir gün böyle bir sınıf sohbetinde, söz musikiye, oradan da sazlardan Kanun'a intikal etti. Kanunda diyez ve bemolleri temin eden mandallar vardır. Bunların adını hatırlayamayan hocaya mandal kelimesini hatırlatınca bana, "Dangl dunglof, sen nereden biliyorsun, dersten sonra beni gör" dedi. O sırada kanun çalma hevesliydim, ama daha, basit temrinleri zor çıkarıyordum. Hanendelikte ise oldukça rahatım. Dersten sonraki konuşma-

Evlerdeki Mûsikî Toplantıları

mızda hocaya musiki'deki durumumu izâh ettikten sonra, banu evin adresini vererek fasıl meşklerine kanunumla iştirâkimi emretti... Bu, benim için bir ni'metti. Zira o devirde musiki câmi-asına ve İstanbul'daki kalbur üstü zevâtın bulunduğu meclislere ancak böyle bir yoldan girilebilirdi. San'at ve sohbetin ilk kaptısı, Salı günü akşamı bana açılıyordu. İlk bir bahar gecesi, tramvay'dan indikten sonra, sa-hirsız adımlarla Şair Nedim Sokağına katettim. Ve hocamın kapısının ziline dokundum. Kapının mandalı ipe bağlı olduğundan, ip yukardan çekilince kapı kendiliğinden açıldı. Yukardan aşağı akseden saz sesleriyle merdiven başında beliren Hakkı Süha Bey'in silüeti, Osmanlı Türk evinin tipik bir kompozisyonunu teşkil ediyordu. Hocayı bekletmemek için merdiveni bir solukta çıktım. Kanunu beraberimde götürmediğimden, kalın sesiyle "Ülen kanunsuz mu geldin?" diye babacan bir edâ ile bana taktı. Odadan içeri girdiğimde, senelerce havasını teneffüs edeceğimiz, enteresan manzarayı ve musiki icracılarıyla dinleyicilerden müteşekkil kadrolaşmış müdâvimleri gözden geçirdim. Ortada kitap ve risâlelerle dolu, kitaplardan arta kalan yerlerde de nusfiye, süpürde, müstahzen, kız, davut, mansur gibi çeşitli boyda neylerle, yine boy boy yasemin ağzlıkların, kâmiş kalemlerin süslediği tı-kız bir masa; bir duvarı yerden tavana kadar kitaplık, iç içe dolu. Odanın sol köşesinde, ku-cağındaki tanburu ile çatık kaşlı, şakası olmayan yüz ifadesiyle musiki çalışmalarını idare eden Dr. Selâhaddin Ta-

nur... masanın etrafına serpiştirilmiş sandalyalara ilâşır gibi oturmuş kimisi mühendis, kimisi hukukçu, bir kısmı maârifçi, bâzısı sağlık hizmetinden amatör, müeddep icracı gurubu... Keman, Ud, Kanun, Kemençe, Tanbur, Def başlıca enstrümanları. İsimleri taammüm etmişlerden, Haluk Recâi (Hal-dun Menemencioğlu), Necmi Yar, Fikret Kutluğ, rahmetli Ahmet Çağan, Hüsnü Coşar, Bülent Çavaç bunların arasında. Hakkı Süha Gezgin, açık ve koyu yeşil çizgili pijamasıyla, faslı idare eden Dr. Selâhaddin Tanur'un sağ tarafına oturup nısfıyesini üflüyor. Ayrıca hanendelerden, terbiye ve efendilik timsâli Necdet Revi ile Hoca Ziya Bey'in talebelerinden yaşı oldukça ilerlemiş Operatör Dr. Kemal Bey tabloyu tamamlıyorlar. Herkesin önünde muntazam yazılmış nota defterleri... Şedaraban Faslı icrâ ediliyor. Tanburi Cemil Bey'in peşreviyle fasla girildi. Tanburi İsak'ın Hafif Usulünde Bestesi "Ey safâ-yı ârızından çeşme-i hurşid-i âb", Hacı Sâdullah Ağa'nın Zencir Usulünde "Ne dem ki sinesi o gül-ruh'un küşâde olur" bestesi, yine Hacı Sâdullah Ağa'nın "Nedir murâd-ı dil-i küyi yâri biz biliriz" güfteli Ağır Semâisi'yle başlayıp, çeşitli usul-lerden bestelenmiş bir hayli şarkıdan sonra Tanburi İsak'ın Yürük Semâisi "Pir olmada ger-ci gönül amma civân ister" ve Tanburi Cemil Bey'in Şedaraban Saz Semâisi ile biten bir fasıl dizisi büyük titizlikle icrâ edildi. Benim hânendelik te böylece başlamış oldu. Faslı idâre eden Dr. Selâhaddin Bey, benim gelişimden duyduğu memnuniyeti kısaca belirttikten sonra, devamlılığımı şart koştu. O devirde İstanbul'un birkaç yerinde mevcut olan evdeki mûsikî toplantılarından bir örnek olması dolayısıyla, öncelikle Hakkı Süha Bey'deki çalışmalarımızı siz okuyucularıma aktarıyorum. Bu hatıraları tamamladığım zaman, bir Türk Mûsikîsi san'atkârının repertuarını nasıl genişlettiğini ve nasıl zamanla san'atına bir istikamet kazandırdığını sergilemiş olacağım.